

Valstybinė
miškų tarnyba

MIŠKO GENETINIAI IŠTEKLIAI PUNIOS ŠILE

2021/06/08

Genetinis medynas. Kas tai?

Genetinis medynas – vertingai miško medžių populiacijai ar jos daliai saugoti ilgą laiką skirtas plotas valstybiniame, savivaldybės, valstybinio parko draustinyje arba biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijoje esančiame draustinyje.

Genetinio medyno paskirtis

Genetinis medynas skirtas išsaugoti ir atkurti miško medžių populiacijų genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir panaudoti jų genetinius išteklius mokslo, ekologiniams ir ekonominiams tikslams. Genetiniai medynai nėra skirti sėklų, skirtų sodmenų išauginimui naujiems miškams veisti, ruošai.

Genetiniai ištekliai Punios šile

Paprastosios pušies
(*pinus sylvestris*)
genetinis medynas

įsteigtas: 1985 m.

kodas: 27PGD112

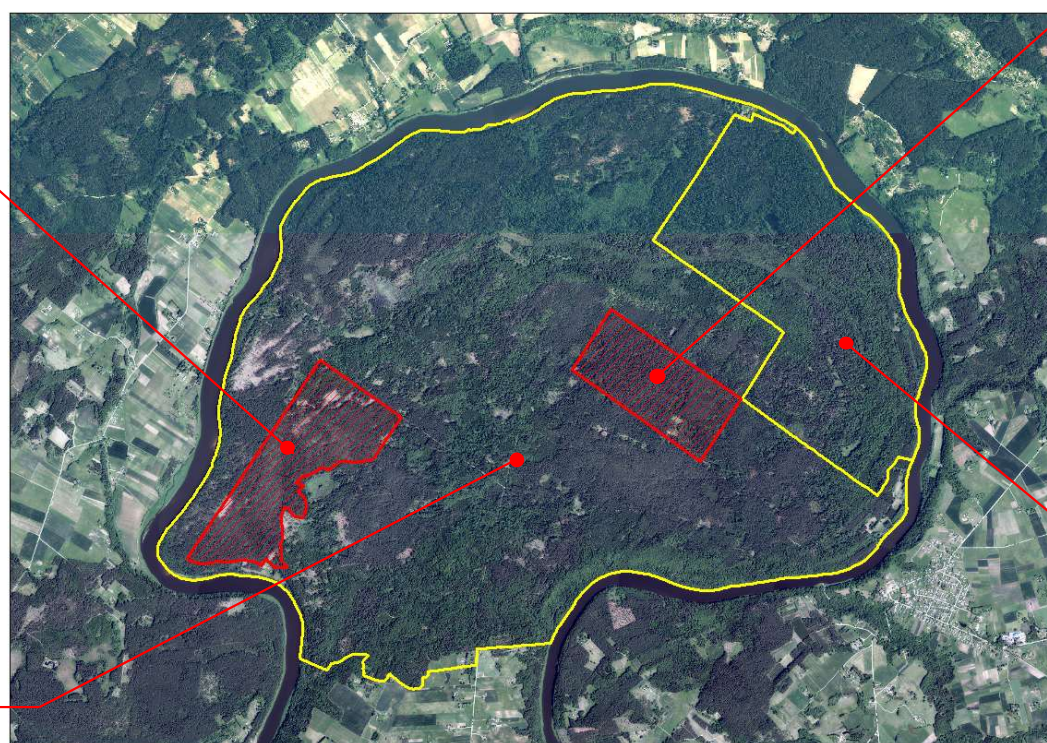
plotas: 235,5 ha

EUFGIS: 2009 m.

Punios šilo
botaninis-zoologinis
draustinis

įsteigtas: 1960 m.

plotas: 2249,4 ha

Paprastosios eglės
(*picea abies*)
genetinis medynas

įsteigtas: 2006 m.

kodas: 27EGD034

plotas: 57,4 ha

EUFGIS: 2009 m.

Punios šilo
gamtinis rezervatas

įsteigtas: 1997 m.

plotas: 457 ha

Genetiniuose medynuose projektuojamų ūkinių priemonių pagrindas ir tikslai

Europos miško genetinių išteklių išsaugojimo programos (EUFORGEN) strategija ir rekomendacijos

- naudojamos kuo mažiau pažeidžiančios natūralią ekosistemą miškininkystės priemonės ir technologijos
- visos priemonės projektuojamos ne sklypo, bet draustinio mastu
- siektinas savaiminis atsikūrimas, gausaus derliaus metais, ir vengiama rūšių kaitos, genetinės įvairovės sumažėjimo
- gali būti vykdomi būtinieji sanitariniai, ugdomieji ir specialieji miško kirtimai, šalinamas trakas, skarifikuojamas dirvožemis
- paliekami seni kitų medžių rūšių medžiai ar jų grupės, natūralios pelkutės, išsaugomi ornitochoriniai medžiai ar krūmai

Miškų įstatymo 3 straipsnio 4 dalis

- taikomas dinaminis miško medžių populiacijų išsaugojimo metodas
- formuojama įvairiaamžė medyno struktūra su galima <30% kitų medžių rūšių priemaiša

Genetiniuose medynuose suprojektuotos ūkinės priemonės 2021 – 2030 metams

Paprastosios eglės
genetinis medynas
27EGD034

- priemonės vertinamos ir rekomendacijos teikiamos kas 5 – 7 metus
- sėkliniais metais projektuojami kiti specialieji miško kirtimai (atrankiniai grupiniai arba grupiniai atvejiniai) 0,1 – 0,3 ha plote virš natūraliai atsiradusio perspektyvaus pomiškio
- sėkliniais metais gali būti purenama dirva
- esant nepakankamam savaiminiam pomiškiui gali būti želdinama to paties draustinio dauginamąja medžiaga
- taikomos želdinių apsaugos priemonės, dėl didelio kanopinių žvėrių skaičiaus
- 10 m laikotarpyje suprojektuotos ūkinės priemonės (iškertamas ir atkuriamas miško plotas) apims 8-10 ha (20% bendro ploto) plotą ir bus įgyvendintos per 20-30 metų laikotarpį
- siektina EGD amžiaus struktūra:
 - 15% gamtinę brandą pasiekę medynai;
 - 35% brandūs medynų;
 - 50% jaunuolynai, pusamžiai ir pribreštantys.

Genetiniuose medynuose suprojektuotos ūkinės priemonės 2021 – 2030 metams

Paprastosios pušies
genetinis medynas
27PGD112

- priemonės vertinamos ir rekomendacijos teikiamos kas 5 – 7 metus
- sėkliniais metais projektuojami kiti specialieji miško kirtimai 0,7 – 1,0 ha plote (siauros, įvairios konfigūracijos biržės), paliekant bioįvairovei svarbūs medžiai, krūmai (<5% ploto)
- sėkliniais metais gali būti purenama dirva
- esant nepakankamam pomiškiui gali būti želdinama to paties draustinio dauginamąja medžiaga
- taikomos želdinių apsaugos priemonės dėl didelio kanopinių žvėrių skaičiaus
- gali būti ruošiama dauginamoji medžiaga nupjaunant pavienius medžius, pirmenybė rinkti lipant
- 10 m laikotarpyje suprojektuotos ūkinės priemonės (iškertamas ir atkuriamas miško plotas) apims 8-10 ha (5% bendro ploto) plotą ir bus įgyvendintos per 20-30 metų laikotarpį
- siektina PGD amžiaus struktūra:
 - 30% gamtinę brandą pasiekę medynai;
 - 30% brandūs medynų;
 - 40% jaunuolynai, pusamžiai ir pribręstantys.

Pasekmės įtraukus genetinius medynus į plečiamo rezervato sudėtį, nustatant EB svarbos buveinių apsaugai skirtų teritorijų statusą

- bus pažeisti šiuolaikiniai EUFORGEN rekomenduojami dinaminio genetinių išteklių išsaugojimo principai;
- nebus užtikrintas tikslinių medžių rūšių genetinės įvairovės ir evoliucinio potencialo išsaugojimas;
- nebus įmanoma užtikrinti genetiškai pilnavertį atsikūrimą ar atkūrimą, suformuojant būtiną įvairiaamžę medynų struktūrą;
- rezervatinis režimas Punios šilo genetinius objektus išsaugos, tačiau dėl ūkinių priemonių vykdymo apribojimų ir fitocenozių kaitos sunaikins jų genetinį potencialą;
- negalint naudoti vertingiausių šalies genetinių išteklių biologinės medžiagos pavyzdžių, šalies miško genetikos mokslo evoliucija bus sustabdyta.

Valstybinė
miškų tarnyba

AČIŪ UŽ JŪSŲ DĖMESĮ

Karolis Mickevičius
Direktorius

El.p.: karolis.mickevicius@amvmt.lt
Pramonės pr. 11A, LT-51327 Kaunas, Lietuva
El.p.: vmt@amvmt.lt
www.amvmt.lt

